
ISMERTETÉS A 2021. ÉVI AUGUSZTUSI PÓTVIZSGA

11. C OSZTÁLYOS RÉSZTVEVŐI SZÁMÁRA

Szántó Gábor

1. A MAGYAR NYELVI TANANYAG

1.1. FOGALMAK

A kommunikáció tényezői és funkciói. A meggyőzés és manipuláció. A kommunikációs zavarok és elhárításuk módjai.

Retorika, szónok, szónoklat, beszéd fajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás). Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, témamegjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés). Érv, tétel, bizonyítás, összekötő elem. Érvelés, indukció, dedukció. Az feltárt anyag elrendezésének elvei.

A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk. A köznyelv jellemzői, használati területe. A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókinccse.

A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.

A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői.

A határon túli magyar nyelvhasználat főbb tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései.

1.2. TÉMÁK

A fenti fogalomtár a témákhoz tartozó fogalmi ismereteket tartalmazza, ezért itt nem fejtem ki.

A **kommunikáció** témájához tartozó ismeretek - A kommunikációs zavarok felismerése, adekvát javításuk. A meggyőzés és manipuláció különbségének felismerése, a meggyőzés verbális és nem verbális eszközei. A reklámok szándékainak felismerése, hatásmechanizmusának elemzése egy-egy reklám értelmezésével.

A **retorika** témájához tartozó ismeretek: A retorika fogalmának értelmezései; a retorika és a kommunikáció kapcsolata (a kommunikációs funkciók a szónoki beszéd egységeiben és típusaiban); a szónoki beszéd típusai; a szónok tulajdonságai és feladatai; a szónoki beszéd felépítése; a beszéd létrehozásának lépései (az első lépésektől a beszéd megtartásáig); az érv fogalma, típusai; az érvek fajtái; a cáfolás és fajtái; a szónoki beszéd szövegfonetikai eszközei és nem nyelvi elemei; a hatásos beszéd megtartásának egyéb jellemzői (az ikt-eszközök szerepe a hatékony beszédben); a beszéd hatékonyságának vizsgálata különböző témájú szónoki beszédművekben (pl. TED-előadások elemzése).

A **nyelv és társadalom** témakörének ismeretei - a nyelvváltozatok felismerése; a nyelvjárási jellemzők felismerése, szerepük megállapítása irodalmi és hétköznapi szövegekben.

1.3. A VIZSGA MENETE

- Írásbeli vizsgarész: Egy tesztlap kitöltése a fogalmak felismerésére és meghatározására vonatkozóan; gyakorlati feladatlap egy-egy téma és a hozzátartozó fogalmak alkalmazására vonatkozóan.

- Szóbeli vizsgarész: A témákra és a fogalmakra vonatkozó elméleti ismeretek szabad előadása; az írásbeli vizsgarész problémáinak elemzése.

2. A MAGYAR IRODALMI TANANYAG

2.1. FOGALMAK

Elbeszélő költemény, ballada, ütemhangsúlyos- és időmértékes formák, verstípusok (idő- és értékszembesítés, létösszegzés).

Drámai költemény, lírai dráma, bölceleti mondanivaló, falanszter, pozitívizmus, a hegeli triád (tézis-antitézis-szintézis).

Realizmus, naturalizmus, impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; tolsztojizmus, regény-ciklus, l'art pour l'art, tiszta költészet, kötetkompozíció, hangulatlíra, prózavers, szabad vers, objektívlíra, tárgyvers.

Drámaiatlan dráma, analitikus drámai szerkezet, párhuzamos monológ, központi szimbólum, élethazugság.

A szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés.

Realista és naturalista ábrázolásmód, népi írók mozgalma.

A bergsoni időszemlélet, prófétai szerep, küldetéstudat, homo moralis és homo aestheticus.

2.2. TÉMÁK

A 2,1 pontban leírt fogalomtár a témákhoz tartozó fogalmi ismereteket tartalmazza, ezért itt nem fejtem ki.

Arany János művészete - - A Toldi és a Toldi estélye eltérései (Toldi jelleme; a pesszimista szemlélet), a király és Miklós vitája, az ősz archetipikus ábrázolása; a személyes válság versei a világi katasztrófa után; a nagykorúsi balladák sajátosságai, szerkezeti jellemzőik, erkölcsi vonatkozásaik; az Őszikék műveinek sajátosságai (létértelmező igény, befejezettség és csalódás érzése, nagyvárosi problémák, nosztalgia).

Madách Imre Tragédiája - a keret- és történelmi színek; az Úr és Lucifer vitája, az eszmék változása, természettudományos és filozófiai gondolatok jelenléte.

Az **európai irodalom a romantika után** – A realizmus jellemzőinek jelenléte regényrészletekben, a naturalizmus sajátosságai regényrészletekben; az orosz realista alkotások jellemzői (a csinovnyik alakja, a groteszk jelenléte, Tolsztoj kisregényének szerkezeti különlegessége), a szimbolista sajátosságok jelenléte a korszak francia lírájában (a lírai én alakja és viszonya a valósághoz; a lázadó hangvétel, az idegenség érzése).

Az **európai dráma** a romantika után – Az analitikus szerkesztésmód; a központi szimbólumok szerepe, az élethazugság problematikája; a konfliktusok és jellemek; a drámaiatlan dráma, a párhuzamos monológok, eltérő világértelmezések.

Mikszáth Kálmán és művészete – erkölcsi kérdések a novelláiban, az anekdotikusság mint szervezőelv és jellemzési eszköz; a későn született lovag és környezetének viszonya; a társadalomrajz és kritikai hangvétel, a dzsentri alakja regényében és kisregényében.

Ady Endre költészete – Ady látásmódja; jellegzetes témái, a lírai én megjelenési formái, szerelmi lírájának és istenes verseinek újdonságai, a halálversek sajátosságai; önostorozó hazaszeretet, nemzetféltség, a magyarságversek jellegzetességei.

Móricz Zsigmond művészete – újszerű parasztábrázolása; a naturalizmus jellemzői novelláiban és regényében; a kompozíció összefogottsága az Isten háza mögöttben.

Babits Mihály költészete - - filozófikus eszmék korai verseiben (agnoszticizmus, az idő értelmezése); a prófétai magatartás jellemző vonásai verseiben; az értékek őrzésének szándéka, felülemelkedettség.

A **Nyugat első nemzedékének alkotói** – magányosság, nosztalgia, a táj ábrázolása Juhász Gyula műveiben; zeneiség, vízió, kiábrándultság Tóth Árpád verseiben.

Kosztolányi Dezső művészete - - Érték és értékhiány; a vendéglét értelmezése, látvány és látomás, a felülemelkedettség. Az Édes Anna című regény értelmezése

Összehasonlító műértelmezése a fenti témák bármelyikéből – a szövegköziség (intertextualitás) felfedezése napjaink művészetével.

2.3. A VIZSGA MENETE

- Írásbeli vizsgarész: Egy tesztlap kitöltése a fogalmak felismerésére és meghatározására vonatkozóan; egy fogalmazás készítése a fenti témák kapcsán.
- Szóbeli vizsgarész: A témákra és a fogalmakra vonatkozó elméleti ismeretek szabad előadása; az írásbeli vizsgarész problémáinak elemzése.

Nagykanizsa, 2021. június 20.

Szántó Gábor